

Анатолій РЕБРИНА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини та фізичного виховання
Хмельницького національного університету

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ТА ПСИХОФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МАРКЕТИНГ» У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У даній статті показано ефективність розвитку професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами фізичного виховання.

Ключові слова: професійно важливі якості, студенти, засоби фізичної культури та спорту.

В этой статье показано эффективность развития профессионально важных качеств будущих специалистов по маркетингу средствами физического воспитания.

Ключевые слова: профессионально-важные качества, студенты, средства физической культуры и спорта.

This article shows the effectiveness of professional physical qualities of future marketing professionals by means of physical education.

Key words: professional significant qualities, students, means of physical culture and sports.

Постановка проблеми. Специфіка діяльності сучасного фахівця характеризується завантаженістю слухового, зорового й рухового аналізаторів, значною психоемоційною напруженістю, гнучкістю аналітичного та креативного мислення, умінням працювати в команді в умовах дефіциту інформації, ресурсів і часу, схильністю до інтенсивного рівня спілкування та встановлення швидких контактів з людьми різноманітних соціальних груп [3, с.40].

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [1] розглядає фізичне виховання як органічну складову цілісної системи загального виховання, що покликана забезпечувати не лише розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей, але й професійно-прикладних умінь і навичок людини.

Отже, досить актуальним є розвиток професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами фізичного виховання.

Мета дослідження – перевірка ефективності розвитку професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами фізичного виховання.

Завдання дослідження:

1. Визначити вихідний та кінцевий рівні показників розвитку професійно важливих фізичних якостей студентів спеціальності «Маркетинг» у процесі фізичного виховання;

2. Зробити порівняльний аналіз показників розвитку професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами фізичної культури і спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з розвитку професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців народного господарства засобами фізичного виховання свідчить, що цю проблему вивчали багато науковців.

Так, питання щодо фізичного виховання військовослужбовців досліджували Ю. М. Антошків, Ю. А. Бородін, І. П. Закорко, І. С. Овчарук, К. В. Пронтенко, А. Г. Шелепа, О. О. Ярмошук; дослідниками фахівців технічного профілю були В. М. Романчук, Н. І. Турчина, В. М. Хомич, О. В. Церковна; медиків-стоматологів досліджувала А. П. Дяченко, інженерів-механіків – І. Д. Смолякова, енергетиків – С. В. Халайджі, педагогів – О. Е. Коломійцева, Г. Г. Маланчук, судноводіїв – О. І. Подлесний, інженерів-системних аналітиків – Н. Ю. Борейко та інші [1].

Проте науково обґрунтованих досліджень щодо фізичного виховання в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери маркетингу, зокрема їхньої професійно-прикладної фізичної підготовки, у вітчизняній науково-методичній літературі нами вивчено недостатньо [1].

Після вияву вихідних даних фізичної підготовленості у студентів експериментальної (ЕГ) і контрольної (КГ) груп та проведення дворічного педагогічного експерименту було здійснено порівняльний аналіз аналогічних показників розвитку їхніх професійно важливих якостей (ПВЯ).

Вивчалися і порівнювалися зміни показників розвитку фізичних якостей студентів контрольної й експериментальної груп до початку проведення педагогічного експерименту та після його завершення [2, с.100].

Результати показників ПВЯ студентів спеціальності «Маркетинг» експериментальної і контрольної груп і їх зміни представлені в таблицях 1-2.

Аналіз результатів дослідження засвідчив, що у студентів чоловічої та жіночої статі за період педагогічного експерименту показники рівня розвитку ПВЯ зросли як в експериментальній, так і в контрольній групі, але зростання в кожній із них мало свої особливості.

Показники фізичної підготовленості чоловіків експериментальної та контрольної груп після проведення педагогічного експерименту представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

**Результати фізичної підготовленості студентів (чол.)
контрольної та експериментальної груп**

Тести	Група	Етап дослідження										R	T	P
		до експерименту					після експерименту							
		M _x	S _x ±	m ±	t	P	M _x	S _x ±	m ±	t	P			
1.	ЕГ	14,28	0,57	0,20	0,17	> 0,05	12,32	0,54	0,19	7,15	< 0,05	1,56	7,08	< 0,05
	КГ	14,33	0,65	0,22			14,28	0,59	0,20			0,05	0,17	> 0,05

2.	ЕГ	10,53	0,27	0,10	1,07	> 0,05	9,49	0,17	0,06	5,34	< 0,05	1,04	9,30	< 0,05
	КГ	10,37	0,36	0,12			10,39	0,36	0,12			0,17	1,01	> 0,05
3.	ЕГ	14,08	1,08	0,38	0,35	> 0,05	9,50	1,08	0,38	4,76	< 0,05	4,58	8,50	< 0,05
	КГ	14,32	1,75	0,58			13,13	1,98	0,66			1,19	1,35	> 0,05
4.	ЕГ	12,47	0,74	0,26	1,37	> 0,05	8,41	0,37	0,13	15,37	< 0,05	4,06	13,85	< 0,05
	КГ	13,04	0,97	0,32			12,30	0,65	0,22			0,74	1,90	> 0,05
5.	ЕГ	32,67	2,02	0,71	0,28	> 0,05	21,89	1,68	0,60	3,15	< 0,05	10,78	11,59	< 0,05
	КГ	32,40	1,95	0,65			25,20	2,60	0,87			7,20	6,65	< 0,05

Примітка:

$t_{кр}$ – при $n = 26$ (ЕГ) дорівнює 2,056; при $n = 28$ (КГ) дорівнює 2,048;

1. – біг на 3000 м (хв, с);

2. – човниковий біг 4×9 м (с);

3. – швидкість рухової реакції (см);

4. – сенсомоторна координованість рук (с);

5. – кінстетична чутливість м'язів рук (сумарна помилка, кг)

Так, при виконанні тесту на витривалість середній час на подолання відстані 3000 м у студентів експериментальної групи зменшився на 1 хв 56 с порівняно з вихідними даними і складав 12 хв 32 с ($T = 7,08$; $P < 0,05$). У студентів контрольної групи середній час зменшився лише на 5 с і складав 14 хв 28 с ($T = 0,17$; $P > 0,05$). Отже, результати з бігу на 3000 м у чоловіків експериментальної та контрольної груп достовірно відрізняються між собою ($t = 7,15$; $P < 0,05$).

Результати виконання тесту на спритність чоловіків експериментальної групи характеризуються суттєвою позитивною зміною показників ($T = 9,30$; $P < 0,05$). У контрольній групі середнє значення часу виконання тесту на спритність після експерименту становить 10,39 с ($T = 1,01$; $P > 0,05$). Різниця кінцевих даних між КГ і ЕГ є достовірною ($t = 5,34$; $P < 0,05$).

Швидкість рухової реакції після педагогічного експерименту динамічніше зросла в студентів (чол.) експериментальної групи ($M_x = 9,50$ см) і порівняно з вихідним результатом зменшилась на 4,58 см ($T = 8,50$; $P < 0,05$). У той самий час результат виконання тесту на швидкість реакції контрольної групи зменшився лише на 1,19 см ($T = 1,35$; $P > 0,05$). При порівнянні кінцевих даних студентів експериментальної і контрольної груп в «естафетному» тесті зафіксовано вірогідну різницю середніх показників швидкості реакції ($t = 4,76$; $P < 0,05$).

Середні показники часу сенсомоторної координованості рук у тесті Копилова (десять «вісімок») та сумарної помилки кінстетичного відчуття м'язів рук студентів-чоловіків експериментальної групи за період педагогічного експерименту зменшились із 12,47 с до 8,41 с ($T = 13,85$; $P < 0,05$) та із 32,67 кг до 21,89 кг ($T = 11,59$; $P < 0,05$) відповідно. У студентів (чол.) контрольної групи суттєві зміни виявлено лише в тесті на кінстетичні відчуття м'язів рук ($T = 6,65$; $P < 0,05$). До того ж, різниця показників сенсомоторної координованості та кінстетичного відчуття м'язів рук між студентами чоловічої статі експериментальної та контрольної груп після педагогічного експерименту є достовірною ($t = 15,37$; $P < 0,05$ та $t = 3,15$; $P < 0,05$ відповідно).

Результати оцінки показників фізичної підготовленості студентів-жінок контрольної та експериментальної груп представлено в таблиці 2.

Середній результат з бігу на 2000 м у жінок експериментальної групи покращився на 3 хв 07 с порівняно з вихідними даними ($T = 11,2$; $P < 0,05$). Покращення середнього результату з бігу на 2000 м (16 с) зафіксовано й у жінок контрольної групи. Зауважимо достовірну різницю після проведення педагогічного експерименту результатів з бігу на 2000 м жінок КГ і ЕГ ($t = 10,04$; $P < 0,05$).

Жінки ЕГ краще виконали умови тесту «Човниковий біг» 4×9 м порівняно з жінками КГ ($t = 7,12$; $P < 0,05$). Зафіксовано достовірне покращення результату виконання цього тесту жінками ЕГ після експерименту ($R = 0,95$; $T = 9,23$; $P < 0,05$). У жінок контрольної групи теж зафіксовано незначне покращення часу виконання тесту «Човниковий біг» порівняно з вихідними даними ($R = 0,15$; $T = 1,13$; $P > 0,05$).

Таблиця 2

**Результати психофізичної підготовленості студентів (жінок)
контрольної та експериментальної груп**

Тести	Група	Етап дослідження										R	T	P
		до експерименту					після експерименту							
		M_x	$S_x \pm$	$m \pm$	t	P	M_x	$S_x \pm$	$m \pm$	t	P			
1.	ЕГ	13,24	0,97	0,22	0,06	> 0,05	10,17	0,70	0,16	10,04	< 0,05	3,07	11,20	< 0,05
	КГ	13,22	0,99	0,24			13,06	0,99	0,24			0,16	0,47	> 0,05
2.	ЕГ	11,52	0,38	0,09	0,11	> 0,05	10,57	0,24	0,06	7,12	< 0,05	0,95	9,23	< 0,05
	КГ	11,53	0,33	0,08			11,38	0,41	0,10			0,15	1,13	> 0,05
3.	ЕГ	15,79	1,82	0,42	0,37	> 0,05	10,96	1,37	0,31	5,90	< 0,05	4,83	9,24	< 0,05
	КГ	15,57	1,70	0,41			14,31	1,95	0,47			1,26	2,01	< 0,05
4.	ЕГ	13,09	0,91	0,21	0,68	> 0,05	9,19	0,80	0,18	12,97	< 0,05	3,90	13,98	< 0,05
	КГ	13,27	0,63	0,15			12,66	0,80	0,19			0,61	2,48	< 0,05
5.	ЕГ	30,10	2,14	0,49	0,99	> 0,05	20,10	1,07	0,25	3,43	< 0,05	10,0	18,18	< 0,05
	КГ	29,33	2,47	0,60			22,11	2,20	0,53			7,22	9,00	< 0,05

Примітка:

$t_{кр}$ – при $n = 26$ (ЕГ) дорівнює 2,056; при $n = 28$ (КГ) дорівнює 2,048;

1. – біг на 2000 м (хв, с);

2. – човниковий біг 4×9 м (с);

3. – швидкість рухової реакції (см);

4. – сенсомоторна координованість рук (с);

5. – кінестетичні відчуття м'язів рук (сумарна помилка, кг)

Швидкість рухової реакції в процесі експерименту достовірно покращилася в жінок як КГ, так і ЕГ ($P < 0,05$) порівняно з вихідними даними. Зафіксовано достовірне покращення результату швидкості рухової реакції в жінок ЕГ порівняно з результатом жінок КГ ($t = 5,90$; $P < 0,05$).

Аналітична закономірність простежується при аналізі результатів виконання тестів на сенсомоторну координованість і кінестетичне відчуття м'язів рук. Різниця середніх результатів ЕГ і КГ достовірна ($t = 12,97$; $P < 0,05$ та $t = 3,43$; $P < 0,05$ відповідно).

Математичне опрацювання [4, с.100-150] цих даних довело, що результати оцінки фізичних якостей чоловіків і жінок ЕГ достовірно кращі за аналогічні показники чоловіків і жінок КГ ($P < 0,05$).

Висновки:

1. Реалізація авторської професійно спрямованої програми фізичного виховання студентів спеціальності «Маркетинг» позитивно впливає на розвиток фізичних та психофізичних якостей, що домінують у професійній діяльності фахівця з маркетингу.

2. Порівняльний аналіз показників розвитку професійно важливих фізичних якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами фізичного виховання свідчить, що розроблена програма професійно прикладної підготовки студентів спеціальності «Маркетинг» засобами фізичного виховання ефективна й доцільна для впровадження в педагогічний процес.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому необхідно визначити ефективність розвитку інших професійно важливих якостей студентів спеціальності «Маркетинг» у процесі їхнього професійно спрямованого фізичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Електронний фонд бази даних Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Ребрина А. А. Ефективність розвитку та формування професійно важливих якостей майбутніх фахівців з маркетингу засобами професійно-прикладної фізичної підготовки / А. А. Ребрина // Збірник наукових праць Національної академії прикордонної служби України. – Хмельницький, 2011. – Вип. 57. – С. 99-101. – (Серія «Педагогічні та психологічні науки»).

3. Ребрина А. А. Особливості трудової діяльності маркетологів та їх професійно значущі якості у ППФП / А. А. Ребрина // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. праць / ред. С. С. Єрмакова. – Харків, 2005. – № 12. – С.40-47.

4. Шиян Б. М. Теорія і методика науково-дослідної роботи / Б. М. Шиян, О.М. Вацеба. – Тернопіль, 2008. – 198 с.

Дата надходження до редакції: 17.12.2012 р.